

**Viața și minunile
Sfintei Întâi Mucenițe
și întocmai cu Apostolii
Tecla**

© Editura DOXOLOGIA, 2017

ISBN: 978-606-666-677-0

**Viața și minunile
Sfintei Întâi Mucenițe
și întocmai cu Apostolii
Tecla**

Traduceri de
LAURA ENACHE, SORINA MUNTEANU,
CONSTANTIN FĂDUR ȘI PAULA ILAȘ

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura DOXOLOGIA
2017

CUPRINS

I. Studiu istoric	7
II. Viața Sfintei Întâi Mucenițe și întocmai cu Apostolii Tecla din Sinaxarul Mare	17
III. Viața Sfintei Întâi Mucenițe și întocmai cu Apostolii Tecla, după originalul grec	37
IV. Minunile Sfintei Întâi Mucenițe și întocmai cu Apostolii Tecla	93
V. Sfântul Ioan Gură de Aur, <i>Cuvânt întru lauda Sfintei Întâi Mucenițe</i> și întocmai cu Apostolii Tecla	133

I

Studiu istoric

Viața

Sfânta Tecla s-a născut în Iconia (astăzi Konya, în Turcia) în prima jumătate a secolului I d.Hr. În jurul anului 45 d.Hr., când Apostolul Pavel a venit în acest oraș să propovăduiască credința în Hristos, tânăra Tecla l-a întâlnit în casa lui Onisifor. Ca urmare a cuvintelor Apostolului, Tecla a îmbrățișat noua credință și s-a dedicat unei vieți în feciorie, renunțând la intenția de a se mărita. Mama sa, Teocleia, și Tamir, logodnicul ei, s-au opus acestei decizii. Ca urmare a acuzațiilor aduse de aceștia înaintea guvernatorului provinciei, Sfântul Apostol Pavel a fost întemnițat. La proces s-a hotărât ca Sfântul Pavel să fie alungat din oraș. Guvernatorul și rudele au încercat să o îndepărteze pe Sfânta Tecla de credința în Hristos și idealul fecioriei, dar ea a refuzat. Plină de furie, mama ei l-a convins pe judecător să o condamne să fie arsă de vie. Tecla a făcut semnul Crucii peste flăcări și a fost înconjurată de lumină, rămânând neatinsă. Ploaia și grindina care au urmat au stins focul, iar tunetele i-au alungat pe cei care doreau să o omoare.

Părăsind teafără locul execuției, Tecla i-a găsit pe Pavel și pe însoțitorii lui, inclusiv pe Sfântul Apostol Barnaba. Aceștia se ascundeau într-o peșteră din apropierea orașului. Împreună cu ei, a mers să propovăduiască Evanghelia lui Hristos în Antiohia, făcând multe minuni și suferind numeroase chinuri de-a lungul vieții ei. După aceea, cu binecuvântarea Sfântului Pavel, Sfânta Tecla s-a retras într-o regiune pustie și aspră din Seleucia Isauriei, unde a continuat să propovăduiască Evanghelia și să săvârșească numeroase vindecări. La vârsta de 90 de ani, vrăjitori păgâni au venit în locul unde ea se nevoia, având intenția să o batjocorească. Când Sfânta Tecla l-a chemat pe Mântuitorul în ajutor, un munte uriaș s-a despicat în două și o stâncă a acoperit-o, ea dându-și astfel sufletul în mâinile Domnului.

Scrierea *Faptele Sfintei Tecla* menționează că locul în care Sfânta și-a încheiat viața a fost orașul Seleucia, în Asia Mică, aflat la 50 de kilometri sud-vest de Tars și la 100 de kilometri sud-est de Iconium. Seleucia a ajuns în scurt timp un loc în care a înflorit cultul Sfintei Tecla, construindu-se o biserică în vecinătatea altarului închinat ei, devenind un important loc de pelerinaj pentru creștinii din Asia Mică și din întreaga zonă mediteraneană.

În primăvara anului 384, pelerina Egeria a făcut un ocol de trei zile pentru a vizita complexul dedicat Sfintei Tecla. La momentul vizitei sale, exista acolo o înfloritoare viață duhovnicească, Egeria menționând prezența a numeroase chilii monahale pentru bărbați și femei.

Mai târziu, în a doua jumătate a secolului al V-lea, altarul Sfintei a fost mutat într-o peșteră din apropiere, unde a fost construită o bazilică cu trei abside. Deasupra aceste biserici a fost construită mai târziu o bazilică mai mare, ce depășea 80 de metri lungime, a cărei latură sudică se mai păstrează și astăzi. După cum mărturisește istoricul Evagrie, aceasta a fost construită de împăratul Zenon. Fiind exilat din scaun de un uzurpator numit Vasilisc, Zenon a stat un timp în Isauria, primind înștiințare în vis de la Sfânta Tecla că avea să-și recâștige tronul. După ce a revenit la domnie, Zenon a ridicat în Seleucia o biserică în cinstea Sfintei. Ulterior, în secolul al VI-lea, au fost construite încă cel puțin două biserici și numeroase băi și bazine de apă, menite să fie la dispoziția numărului mare de pelerini care ajungeau aici. Deși majoritatea acestor construcții sunt astăzi ruine, ele sunt mărturii vii ale dragostei cu care pelerinii vizitau locul unde Sfânta Tecla și-a sfârșit viața pământească.

Principalul centru al cultului Sfintei Tecla din perioada Antichității târzii era situat în Seleucia (Asia Mică). În același timp, cultul Sfintei s-a răspândit destul de repede în zona mediteraneană. La sfârșitul secolului al V-lea, Sfânta Tecla era cinstită și în Italia, Galia, Germania, nordul Africii, Armenia, Cipru, Palestina, Siria și Egipt.

La începutul secolului al VI-lea, potrivit Fericitului Ieronim, o biserică din Betfaghe, de pe Muntele Măslinilor, pretindea că posedă moaștele Sfintei Tecla.

În Egipt, tradițiile referitoare la viața Sfintei Tecla s-au bucurat de o atenție deosebită încă din secolul al IV-lea,

devenind cunoscute scriitorilor și artiștilor egipteni. O bogată serie de dovezi materiale ale cinstirii Sfintei se regăsește în perioada dintre secolele al IV-lea și al VII-lea și provine din zone de pe tot cuprinsul Egiptului.

Cultul Sfintei Tecla s-a bucurat de o largă răspândire în Egipt, concomitent cu o scriere apocrifă numită *Faptele lui Pavel și ale Tecliei* (circa secolul al II-lea).

Scrierile care făceau referire la Sfânta Tecla au pătruns inițial în Alexandria (într-o perioadă în care activa Origen), principalul centru comercial și cultural al vremii, de unde și impactul avut în accesul și acceptabilitatea primită și în restul teritoriului egiptean. Alexandria a devenit un centru activ în cinstirea Sfintei Tecla.

Pe la mijlocul secolului al IV-lea, Sfântul Atanasie, episcopul Alexandriei, arătând un interes deosebit pentru Sfânta Tecla și viața ei, a făcut un pelerinaj în Seleucia, la altarul închinat Sfintei, fiind posibil chiar să fi întocmit în scris o versiune a vieții acesteia. În tratatul său *Despre feciorie*, folosind și pasaje din *Faptele lui Pavel și ale Tecliei*, a descris-o pe Sfânta Tecla drept model de feciorie și de evlavie ascetelor din acea vreme. Atanasie nu a prezentat-o pe Sfânta Tecla ca pe un nou model al femeii evlavioase, ci ca model deja existent și acceptat de auditoriul său. Mai mult, a subliniat că doar curăția trupească, fără cea a inimii, nu este suficientă.

Prezentarea Sfintei Tecla de către Atanasie ca model al evlaviei femeiești nu trebuie înțeleasă ca un caz izolat de realitatea politică a vremii respective. Alexandria secolului al IV-lea trebuie văzută din perspectiva existenței

unor facțiuni ecleziale între care existau însemnate disensiuni teologice și care se luptau pentru câștigarea influenței atât asupra Alexandriei, cât și asupra întregului Egipt. Existau trei mari grupări teologice, care aveau susținători în toată Alexandria. Bisericile locale care îl susțineau pe Atanasie ca episcop se identificau cu una dintre aceste grupări. O altă grupare îl susținea pe Arie. Cea de-a treia grupare urma învățăturile lui Meletie de Licopolis și susținea că ea este adevărata Biserică a Egiptului – adevărata „Biserică a Martirilor”. Pe lângă aceste trei mari grupări mai existau și altele (exemplul maniheiștilor), care contribuiau și ele la divizarea peisajului politic.

Tratatul *Despre feciorie* al lui Atanasie reprezintă și o tentativă de a câștiga suportul ascetelor, în detrimentul adversarilor săi, și de a-și reafirma autoritatea episcopală asupra comunităților respective. Faptul că Sfânta Tecla a reușit să primească recunoașterea și cinstirea cuvenită în acest context delicat se datorează și realității că Sfânta era cunoscută deja în rândul ascetelor care aparțineau de alte grupări religioase.

Într-o altă lucrare, *Apologie despre fuga sa*, Atanasie descrie o comunitate de femei care au fost forțate să părăsească Alexandria (Egipt) și să se mute în Oaza Kharga (Egipt). Pe necropola lui El Bagawat din Oaza Kharga, două capele includ picturile de perete unde este reprezentată Tecla, una datând din secolul al IV-lea, cealaltă de mai târziu. Este foarte posibil ca aceste femei să fi format o comunitate cu o deosebită evlavie față de Sfânta Tecla.

O multitudine de dovezi materiale (papirusuri pe care sunt scrise faptele Sfintei, reprezentări ale Sfintei pe diferite obiecte, biserici închinată ei) indică faptul că Sfânta Tecla s-a bucurat de o mare cinstire în toată Valea Nilului.

Pe mai multe vase de lut din Egipt sunt reprezentați Sfântul Mina, pe o parte, și Sfânta Tecla, pe alta. Aceasta, împreună cu referința „Altarul Muceniței Sfânta Tecla”, ce se regăsește în *Minunile Sfântului Mina*, sugerează că un altar al Sfintei Tecla a fost localizat în apropierea locului de pelerinaj dedicat Sfântului Mina în Egipt, în secolul al V-lea sau al VI-lea. Nu este clar dacă exista o mănăstire aici, dar este probabil ca persoanele dedicate vieții ascetice să fi făcut pelerinaje la acest altar.

Sfintele moaște

Fragmente din moaștele Sfintei Întâi Mucenițe și întocmai cu Apostolii Tecla se află la Mănăstirea „Sfânta Tecla” (*Mar Taqla*) din Maaloula, localitate situată la 70 km vest de Damasc, capitala Siriei. Comunitatea este formată din musulmani, dar și din creștini ortodocși care trăiau în pace unii cu alții. Oamenii locului sunt destul de săraci, trăiesc în condiții grele, majoritatea ocupându-se cu păstoritul.

Doar în această localitate se mai vorbește aramaica, limba în care a predicat Mântuitorul Iisus Hristos. Pentru